

Vindroslen (*Turdus iliacus*) truffet ynglende første gang i Danmark

Af

TOMMY DYBBRO og J. J. KRUSE

(With a Summary in English: First Breeding-Record of Redwing (*Turdus iliacus*) in Denmark.)

Som det fremgår af følgende beskrivelse er Vindroslen (*Turdus iliacus*)* indgået i den danske fauna som ynglefugl. Det interessante fund er gjort i en skov i Vestsjælland.

De skildrede iagttagelser samt udarbejdelse af nærværende beskrivelse er udtryk for et nært samarbejde mellem ovennævnte to forfattere.

Først skal der gives en kort beskrivelse af vegetationen i yngleområdet, dernæst en summarisk oversigt, hovedsageligt baseret på KRUSES iagttagelser gennem hele yngletiden, og endelig skal artens yngleudbredelse, og især udvidelsen i de senere år sydpå gennem Sverige, omtales.

Ynglestedet udgøres af et plantesamfund, som nærmest må betegnes som en blanding af ellesump og birkeskov med de til disse samfund knyttede urte- og træagtige planter. Den nævnte vegetation omkranser en mose domineret af et temmeligt bredt tagrørsbælte. Elle- og birketræerne når en højde af omkring 10–12 m og udgør et vegetationsbælte på omkring 10 m's bredde. Efter dette går man direkte over i typisk højstammet bøgeskov.

Den 22. maj 1967 iagttoges en enlig Vindrossel i dette område. Fuglen opførte sig meget uroligt og bevægede sig i lang

tid konstant indenfor et areal på få hundrede m², et område, der senere skulle vise sig at omfatte parrets ynglested.

Den 25. maj sås atter en fugl på nøjagtig samme sted. Opførslen var den samme, idet fuglen uroligt fløj fra gren til gren. Når man gik hen imod den, udstødte den nogle mærkelige knækkende lyde, nærmest fortolket som den lyd, der frembringes, når man knipser to negle mod hinanden. Ligeledes udførte den siddende en hurtig vibrerende bevægelse med vingerne.

Den 2. juni blev formodningerne om yngleadfærd kraftigt bestyrket, idet to fugle blev set i området. Begge fugle udstødte, når man kom dem for nær, advarselslyde: Et blødt, ganske kort, nærmest stødende fløjt. Senere på dagen iagttoges, at den ene fugl samlede redemateriale, medens den anden tilsyneladende holdt vagt. Efter gentagne gange at have set, hvor fuglen fløj hen med redematerialet, fandtes den på dette tidspunkt halvt færdige rede. Den var placeret i 1 m's højde i nogle tætte klatreplanter, gedeblad (*Lonicera periclymenum*), som omgav et elletræ (*Alnus sp.*) yderst i ellesumpen. Der var åbent vand under reden og ca. 3 m ind til den faste bred.

Den 4. juni var reden færdigbygget. Den lignede meget en rede af Solsort (*Turdus merula*), men var dog en anelse mindre, og altså ikke glat indvendig som reden af Sangdrossel (*Turdus philomelos*).

* Godkendt af sjældenhedsudvalget. *Approved by the rarity-committee.*

Den 6. juni lå der et æg i reden. Det mindede en del om et solsortæg, men var dog betydeligt mindre. Det havde en nærmest matgrøn bundfarve med brunlige aftegninger spredt over hele overfladen.

Den 7. juni var der 2 æg, og den 9. juni bestod kullet af 4 æg, et antal, der ikke blev forøget. Den ene fugl rugede, medens den anden allerede skældte ud, da KRUSE var over 100 m fra reden.

Den 12. juni var tilstanden den samme, og den 14. juni regnede det, hvorfor man undgik at jage den rugende fugl af reden.

Den 15. juni var NIELS OTTO PREUSS ved redestedet og bekræftede med det samme vor artsbestemmelse. Imidlertid var kun den ene fugl (den rugende) på stedet.

Dagen efter var begge fugle der imidlertid igen, og den 20. juni var der 3 nyklækkede unger og et æg, hvilket efter beregningerne skulle give en rugetid på 12–13 dage. De voksne fugle var begge påfaldende tavse, indtil man kom reden nærmere end ca. 10 m.

Den 24. juni var der stadig 3 unger, og det sidste æg var fjernet. Ungerne blev fodret af begge forældrene. Madningsintensiteten syntes dog påfaldende lav, på trods af, at fuglene tilsyneladende ikke havde opdaget iagttageren.

Den 25. juni indeholdt reden kun 1 unge. Muligvis har en Skovskade (*Garrulus glandarius*), der blev set flere gange i nærheden, været på besøg.

Den 28. juni blev ungen ringmærket, og den 30. juni havde den fået de første stive »pennefjer«. Den virkede dog betydelig mere svagelig end en sangdrosselunge på lignende stadium (10 dage).

Den 4. juli var tragedien imidlertid fuldbyrdet, idet ungen lå død i reden. Det havde regnet kraftigt den foregående dag, og i bunden af reden lå der endnu lidt vand. Den ene af de voksne fløj rastløs omkring i nærheden og var helt tavs.

I nogle dage derefter blev den ene af forældrene iagttaget i området, men fra

den 12. juli er ingen af fuglene observeret.

Som det fremgår af beskrivelsen, har vi gjort meget lidt for at komme til at studere fuglens adfærd omkring reden. Dette skyldes, at vi først og fremmest har bestræbt os på at forstyrre fuglene mindst muligt. Besøgene har derfor sædvanligvis været ret korte og afgjort ikke haft indflydelse på den triste skæbne, det sjældne yngleforsøg fik.

Dog synes det måske mærkeligt, at der overhovedet ikke blev hørt sang på stedet. Dette hænger sikkert sammen med, at alle besøgene blev foretaget midt på dagen, hvor sangintensiteten utvivlsomt er nedsat betydeligt.

Det, der først og fremmest er interessant i forbindelse med den danske yngleforekomst, er artens temmelig hurtige ekspansion i Sverige indenfor de sidste tyve år. Ganske vist yngler Vindroslen, omend meget fåtalligt, i Mellemeuropas bjergegne (SALOMONSEN 1963), men dette skyldes sikkert, at de derværende klimatiske forhold minder en del om artens normale hjemland langt nordligere.

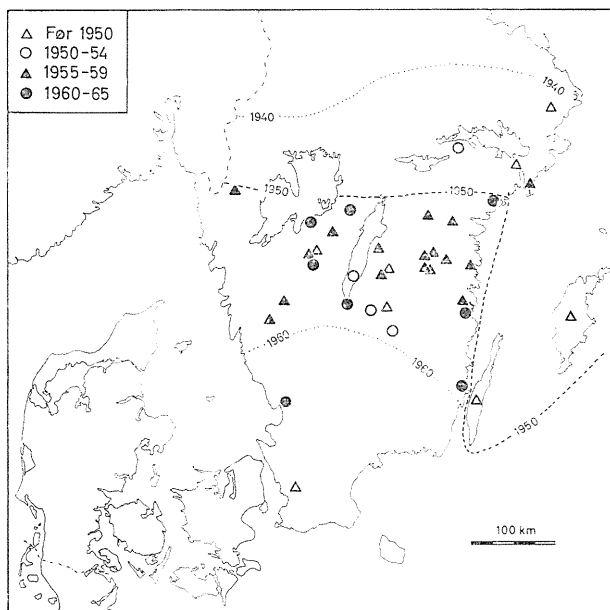
I Norge yngler Vindroslen almindeligt over hele landet fra kysten og så højt til fjelds, som der findes træer (BERNHÖFT-OSEA 1958).

I Sverige er der derimod sket en mærkbar udvidelse af yngleområdet, og det er sandsynligt, at artens opdukken i Danmark må ses på baggrund af dette.

Kortet, fig. 1, der illustrerer artens ekspansion sydpå gennem Sverige, er fremstillet på grundlag af den tilgængelige litteratur. De indtegnede linier, der skal tolkes som sydgrænser, hvortil arten regelmæssigt, omend meget fåtalligt, er truffet ynglende, er konstrueret efter oplysningerne hos ROSENBERG (1944), WINGSTRAND (1956), »Förteckning över Sveriges fåglar« 1–5 upplagan, samt ud fra de i »Vår Fågelvärld« (forkortet VF), nævnte sikre ynglefund. Disse er ved symboler angivet på kortet, således, at man kan aflæse, indenfor hvilket femårsinterval arten første

Fig. 1. Vindroslens (*Turdus iliacus*) yngleforekomst i det sydlige Sverige gennem de senere år. Se iøvrigt teksten side 150-151.

Fig. 1. The breeding distribution of the Redwing in Southern Sweden during the last years. See text p. 150-151.



gang er konstateret ynglende på den pågældende lokalitet.

Omkring 1940 gik sydgrænsen for rugeområdet fra Hälsingland gennem mellemste Dalarne til Värmland med tilfældige fund i Uppland, Västmannland og Närke (ROSENBERG 1944).

I 1952 fandt WINGSTRAND (1956) Vindroslen ynglende ved den berømte Hornborgasjön i Västergötland, hvor den siden har ynglet og f. eks. i 1958 udgjorde en bestand på 50 par. Arten har sandsynligvis ynglet der siden 1947.

Der dukkede derefter en række fund op især i Östergötland og det nordlige Småland, og efter en opfordring i VF til at meddele sydlige fund af ynglende Vindrosler, kunne ANDERSSON (1961) give en oversigt over samtlige kendte ynglelokaliteter. Det syntes herefter klart, at en virkelig mærkbar fremgang især er konstateret fra midten af 50'erne.

I 1961 blev der gjort et meget interessant fund, idet et ynglepar konstateredes lige syd for Halmstad i Halland (ROOS 1962). Dette er hermed foreløbig det syd-

ligste svenske ynglefund af nyere dato, og kan utvivlsomt sættes i direkte forbindelse med den påviste generelle forskydning mod syd af artens yngleområde.

I 1962 meddelte SÖLTOFT (1962), at arten allerede i 1932 var truffet ynglende ved Lund i Skåne. Denne meget sydlige yngleforekomst på et så tidligt tidspunkt, må rimeligvis tilskrives den af OTTERLIND (1954) nedennævnte forklaring vedrørende vejrforholdene under trækket.

På Gotland har en fast stamme ynglet ret tidligt (før 1949) og på Öland sporadisk før 1949 (Förteckning över Sveriges fåglar). OTTERLIND (1954) mener, at den daværende gotlandske bestand opretholdtes på grund af forlænget træk fra det baltiske udbredelsesområde. OTTERLIND skriver også, at de på dette tidspunkt kendte sydlige ynglefund sikkert skyldtes usædvanlige vejrforhold under trækker nordpå, der har tvunget fuglene til standsning gennem længere tid, hvorefter de er begyndt at yngle. Muligvis, mener han, skyldes dog også disse forekomster forlænget træk.

Denne teori synes ikke at holde, når vi ser på det danske ynglefund. Foråret 1967 huskes som værende usædvanligt mildt, og i hvert fald uden længere kuldeperioder, der eventuelt kunne holde et nordgående træk tilbage. Forlænget træk synes heller ikke i det tilfælde at kunne give forklaringen, da vi her er alt for langt sydpå.

Det er derfor vor opfattelse, at arten virkelig er nået så langt mod syd i Skandinavien, at nye fund vil dukke op regelmæssigt inden længe. Hvor i landet det bliver, er det naturligvis umuligt at sige noget om, især da det første fund er gjort så langt mod syd som i Vestsjælland. Det er dog i denne forbindelse værd at bemærke, at Skagen ligger nordligere end de områder i Sverige, hvor arten i disse år er begyndt at yngle regelmæssigt.

En parallelisering med Sjaggeren (*Turdus pilaris*) synes at være til stede, men den afgørende forskel mellem de to arter ligger deri, at Sjaggerens yngleområde næsten fuldstændigt omgiver Danmark, medens Vindroslen kun yderst sjældent har ynglet direkte syd for vort land, og i disse tilfælde som nævnt altid i bjergegne.

Der må derfor opfordres til, at man i de kommende år i yngletiden holder øje med denne art, således, at de yngleforekomster, der givet vil komme, kan give os et billede af Vindroslens interessante bevægelse sydover.

Forfatterne er cand. mag. NIELS OTTO PREUSS megen tak skyldig dels for litteraturhenvisning dels for stor hjælpsomhed i forbindelse med udarbejdelsen af nærværende artikel.

SUMMARY IN ENGLISH

First Breeding Record of Redwing (Turdus iliacus) in Denmark.

In 1967 a pair of Redwing (*Turdus iliacus*) was found breeding in a swampy wood in Western Sjælland, Denmark. Four eggs were laid and three young hatched, two of which died a few days later.

The third died after heavy rain.

The species has hitherto spread southwards in Southern Sweden (see fig. 1), and this is the first breeding-record from Denmark.

LITTERATUR

- ANDERSSON, G. et al., 1961: Till kännedomen om Rödvingetrastens (*Turdus iliacus* L.) utbredning i Syd- och Mellansverige. — *Vår Fågelvärld* **20**: 247-248.
- BERNHOF-OSA, A., 1958: Norges Dyreliv. Vol. 2, p. 52. Oslo.
- Förteckning över Sveriges fåglar, 1949, 1. upplagan. Stockholm.
- Förteckning över Sveriges fåglar, 1962, 5. upplagan. Stockholm.
- OTTERLIND, G., 1954: Flyttning och utbredning. — *Vår Fågelvärld* **13**: 147-148.
- ROSENBERG, E., 1944: Våra fåglar i Norden. Vol. 2, p. 467-473. Stockholm.
- ROOS, G., 1962: Päärpsområdet, en fågelokal i Sydhalland. — *Fauna och Flora* **57**: 179.
- SALOMONSEN, F., 1963: Systematisk oversigt over Nordens fugle. — *Nordens fugle i farver*. Vol. 7, p. 324. København.
- SÖLTOFT, W., 1962: Smärre meddelanden. — *Vår Fågelvärld* **21**: 231.
- WINGSTRAND, K. G., 1956: Rödvingetrasten (*Turdus iliacus* L.) häckande i Hornborgasjön. — *Vår Fågelvärld* **15**: 120-122.

Manuskriptet modtaget 2. sept. 1967.

Forfatterens adresse: *Tommy Dybbro*, Mariendalsvej 52 B, København F.